

Törteli HÍRADÓ



XXVI. évfolyam 5-6. szám

TÖRTEL KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATÁNAK TÁJÉKOZTATÓJA

2020. május-június

ELMARADT, ÁTSZERVEZETT RENDEZVÉNYEK TÖRTELEN...

Veszélyhelyzetet hirdetett a koronavírus miatt a kormány, ezért Törtelen is a meghirdetett programok, rendezvények, megemlékezések egy része elmaradt vagy csak szűk körben igyekeztünk megtartani. Sajnos idén a KÖZSÉGI ANYÁK NAPJA és a KÖZSÉGI GYERMEKNAP is elmaradt.

Dsida Jenő: Édesanyám keze (részlet)

A legáldottabb kéz a földön,
a te kezed jó Anyám
Rettentő semmi mélyén álltam
közelgő létem hajnalán;
A te két kezed volt a mentőm
s a fényes földre helyezett
Add ide, – csak egy pillanatra
Hadd csókolom meg kezedet!

Ez a kéz áldja, szenteli meg
a napnak étkét, italát.
Ez a kéz vállalt életére
Gyilkos robotban rabigát,
Ez tette éltiink nappalokká
A nyugodalmi percekét.
Add ide, – csak egy pillanatra
Hadd csókolom meg kezedet!

Hányszor ügyelt rám ágyam mellett,
Ha éjszótébe dőlt a föld,
Hányszor csordult a bánat könnye,
Amit szememről letörölt,
Hányszor ölelt a szent kebelre,
Mely csupa, csupa szeretet!
Add ide, – csak egy pillanatra
Hadd csókolom meg kezedet!

Lábam alól, ha néha-néha
El is tévedt az igaz út,
Ujjaid rögtön megmutatták:
Látod, a vétek szörnyű rút!
Ne hidd Anyám, ne hidd, hogy egykor
Feledni bírnám ezeket!...
Add ide, – csak egy pillanatra
Hadd csókolom meg kezedet!

Oh, hogy így drága két kezekkel
Soká vezess még, adja ég.
Ha csókot merek adni rája
Tudjam, hogy lelkem tiszta még.
Tudtam, hogy egy más, szebb hazában
A szent jövődő nem veszett!
Add ide, – csak egy pillanatra
Hadd csókolom meg kezedet!

„A legáldottabb kéz a földön,
A te két kezed, jó Anyám!
Mindenki áldja közeledben:
Hát én hogy is ne áldanám?!
Tudom, megáldja Istenünk is,
Az örök Jóság s Szeretet!
Némán, nagy, forró áhitattal,
Csókolom meg a kezedet!”

Aranyosi Ervin: Szeresd a gyermeked!

Szeresd a gyermeked, öleld a szívedre!
Ez az, mire vágyhat, fényre, szeretetre.
Legyél vele többet, várja közös játék!
Az együtt töltött perc neki, mind ajándék.

Ne a pénzedet költsd, többet ér egy álom!
Segíts álmodozni, hogy alkotóvá váljon.
Ne rút szabályokkal mérgezd meg életét!
Inkább tedd szabaddá két alkotó kezét!

A tudást úgy add át neki, ahogy kéri!
A bölcs, a tudását, kérdésekre méri.
Ne erőltess olyat, amit mások várnak,
nem kell megfelelni a gyarló világnak.

Szeresd a gyermeket, szívvel szeretettel,
lelke hadd szárnyaljon, legyen boldog ember!
Adj neki örömet, békét, boldogságot,
hagyd neki örökiül a csodaszép világot.



Megszűnt a veszély- helyzet!

Lakossági tájékoztatónk
a 2. oldalon

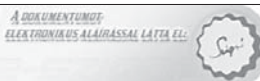
Az éghajlat- változásról

Dr. Erdei László cikksorozatának
4. része

18-20. oldal.

ÖNKORMÁNYZATI HÍREK

LAKOSSÁGI TÁJÉKOZTATÓ – TÖRTEL



MAGYAR KÖZLÖNY

145. szám

MAGYARORSZÁG HIVATALOS LAPJA
2020. június 17., szerda

Tartalomjegyzék

282/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet	A 2020. március 11-én kihirdetett veszélyhelyzet megszüntetéséről	3767
283/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet	A járványügyi készültség bevezetéséről	3767
284/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet	A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti kormányrendeleti szabályokról	3768
285/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet	A járványügyi készültségi időszak védelmi intézkedéseiről	3795
286/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet	A járványügyi készültség során működő Operatív Törzs feladatairól	3795

Törtel Község Önkormányzata tájékoztatja a Tisztelt Lakosságot, hogy a Kormány 282/2020. (VI. 17.) számú rendelete értelmében a koronavírus járvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása érdekében **2020. március 11-én kihirdetett VESZÉLYHELYZET, 2020. JÚNIUS 18-ÁN MEGSZÚNT.**

A kormány ugyanakkor egészségügyi válsághelyzetet rendelt el, és járványügyi készültséget vezetett be december 18-ig. Az egészségügyi válsághelyzet legfeljebb hat hónapig tarthat, kivéve, ha a kormány annak hatályát meghosszabbítja. A kormány az országos tisztifőorvos javaslatára – miniszteri előterjesztés után – egészségügyi válsághelyzetet rendelhet el, ha nemzetközi horderejű közegészségügyi-járványügyi szükséghelyzet, illetve az emberek életét, testi épségét vagy az egészségügyi ellátást veszélyeztető körülmény következik be.

2020. június 18-tól kezdve Magyarország egész területén, így **TÖRTELEN** is az alábbi szabályok érvényesek:

• **Mindenki köteles az üzletekben, tömegközlekedési eszközökön az orrot és a száját eltakaró eszközt (pl. orvosi maszk, sál, kendő) viselni. Ez a korlátozás a hat éven aluli kiskorúakra nem vonatkozik.**

• **A 65. életévüket betöltött személyekre vonatkozó időkorlátozás megszűnik, az üzleteket és a piacot nyitvatartási időn belül bárki, bármikor szabadon látogathatja.**

• **A vendéglátó üzletek belső, zárt, vendégek által látogatható részében az ott dolgozók kötelesek a száját és az orrot eltakaró eszközt viselni.**

• **A zenés táncos rendezvények szabadtéren és zárt helyen is megtarthatók azzal a feltétellel, hogy a jelenlévők száma (beleértve az ott foglalkoztatott személyeket is) nem haladhatja meg az 500 főt.**

Törtel, 2020. június 18.

Tisztelettel: Godó Tibor polgármester



GODÓ TIBOR

polgármester

fogadóórájának időpontja:

hetente péntek 15⁰⁰-18⁰⁰

A polgármester hivatalos elfoglaltsága miatt a fogadóóra elmaradhat!



DR. TÓTH ÁGNES

jegyző ügyfélfogadása:

kedd: 14:00-16:00

csütörtök: 9:00-11:00

LAKOSSÁGI TÁJÉKOZTATÓ

Tájékoztatjuk a Tisztelt Törteli Lakosságot, hogy a Törteli Polgármesteri Hivatalban a **személyes ügyintézés 2020. június 23. napjától újraindult.**

Az ügyfélfogadás továbbra is a megszokott rendben történik:

- **Kedd: 08:00-12:00
13:00-17:00**
- **Csütörtök: 08:00-12:00
13:00-16:00**

Felhívjuk ügyfeleink figyelmét arra, hogy a hivatal épületébe történő belépéskor a **szájmaszk használata kötelező!**

Az ügyfélfogadásra szolgáló helyiségekben **egyszerre legfeljebb 1 személy** tartózkodhat. Ügyeiket lehetőség szerint kísérő nélkül, egyedül intézzék.

Kérjük az ügyfeleket, hogy továbbra is az elektronikus ügyintézését részesítsék előnyben (<https://tortel.asp.lgov.hu/>), a hivatalban csak akkor jelenjenek meg, ha az ügy jellege miatt az kizárólag személyesen intézhető.

Felhívják a hivatal munkatársai a figyelmet arra, hogy ügyfélfogadási időn kívül nincs lehetőség személyes ügyintézésre.

Tájékoztatjuk továbbá, hogy a Pest Megyei Kormányhivatal Ceglédi Járási Hivatalának ügysegédi ügyfélfogadása a korábban megszokott ügyfélfogadási rendben újraindult:

- **Csütörtök: 08:30-15:00**

Megértésüket köszönjük!

Godó Tibor
polgármester

www.tortel.hu

ÖNKORMÁNYZATI HÍREK

A parlagfű nagymértékű elszaporodásának a közegészségügyi és gazdasági károsító hatása számottevő. A parlagfű elleni védekezés elsősorban az ingatlan tulajdonosának, illetve használatjának a kötelezettsége. A hatóságok feladata, hogy – amennyiben a tulajdonos/földhasználó nem tesz eleget a kötelezettségének – a mulasztók költségén elrendelik az ún. közérdekű védekezést, emellett növényvédelmi bírságot szabnak ki.

A Pest Megyei Kormányhivatal tájékoztatása szerint, belterületen a jegyző, külterületen (az ingatlanügyi hatóság által helyszíni ellenőrzésről felvett jegyzőkönyv tartalma alapján) a növény- és talajvédelmi hatóság köteles hatósági eljárást indítani azokkal szemben, akik elmulasztották a parlagfű elleni védekezési kötelezettségüket.

Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény 17. § (4) bekezdése kimondja: „A földhasználó köteles az ingatlanon a parlagfű virágbimbójának kialakulását megakadályozni, és ezt követően ezt az állapotot a vegetációs időszak végéig folyamatosan fenntartani.”

Fontos tudni, hogy a hatósági intézkedéshez (közérdekű védekezés végrehajtása, bírság kiszabása) nem szükséges a sérelem – egészségkárosodás – bekövetkezése, e körben elégséges a védekezési kötelezettség elmulasztásának megállapítása.

Amennyiben a parlagfű elleni védekezési kötelezettségének a földhasználó nem tesz eleget, vagyis az ingatlan legalább virágbimbós fenológiai állapotú parlagfűvel fertőzött, akkor közérdekű védekezést kell elrendelni. Amennyiben a parlagfű elleni közérdekű védekezést kultúrnövény károsodása nélkül nem lehet elvégezni, a parlagfű elleni közérdekű védekezés abban az esetben rendelhető el, ha az adott területen a kultúrnövény tőszáma nem éri el az agronómiailag indokolt tőszám 50%-át és a parlagfűvel való felületi borítottság a 30%-ot meghaladja. A parlagfű elleni közérdekű védekezés végrehajtásának, valamint az állami, illetve a közérdekű védekezés költségei megállapításának és igénylésének részletes szabályairól szóló 221/2008. (VIII.30.) Korm. rendelet értelmében a közérdekű védekezést belterületen a jegyző, külterületen, Pest megye és Budapest területén a Pest Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági, Állategészségügyi, Növény- és Talajvédelmi Főosztály Növény- és Talajvédelmi Osztálya (a továbbiakban: növény- és talajvédelmi hatóság) rendeli el.

TÁJÉKOZTATÓ parlagfű-mentesítéssel kapcsolatban



A jegyző által elrendelt közérdekű védekezést az általa megbízott vállalkozók végzik. Nem kerül sor a vállalkozó általi parlagfű-mentesítésre, ha az ügyfél jelzése alapján időközben maga eleget tesz kötelezettségének. A közérdekű védekezéssel kapcsolatban felmerült költségeket az ügyfélnek kell megfizetnie.

A növényvédelmi bírság kiszabására a növény- és talajvédelmi hatóság jogosult, ezért a közérdekű védekezés elrendelését követően a jegyző az ügyben keletkezett iratokat továbbítja az eljárásra jogosult hatóságnak. A növényvédelmi bírság alapja a parlagfűvel fertőzött terület nagysága. A bírság mértéke belterületen és külterületen is egyaránt 15.000 – 5.000.000 Ft-ig terjed.

Parlagfűvel fertőzött lehet a mezőgazdasági kultúrnövennyel borított terület, nem mezőgazdasági terület (elhanyagolt telkek, építési területek), vagy nem művelt, elhanyagolt valamikori szőlők, hétvégi kertek, zártkerti ingatlanok, valamint a vonalas létesítmények (utak, vasút) melletti sávok.

A védekezési kötelezettségét nem teljesítő tulajdonos/földhasználó a – bírságon túl – vele szemben elrendelt közérdekű védekezéssel kapcsolatosan felmerülő költség megtérítésére is kötelezett. A költség köztartozásnak minősül. A közérdekű védekezés elrendelése után minden esetben növényvédelmi bírság kiszabására kerül sor, az élelmiszerlánc felügyeletével összefüggő bírságok kiszámításának módjáról és mértékéről szóló 194/2008. (VII.31.) Korm. rendelet alapján.

Arra tekintettel, hogy a parlagfű-mentesítés minden állampolgár közös érdeke, és eredményt csak összefogással, illetve közös felelősségvállalással érhetünk el, tegyenek eleget e fenti jogszabályi kötelezettségüknek. Ugyanakkor szükséges figyelemmel lenni arra is, hogy nem elegendő az, hogy valaki lekaszáltja a szennyezett földterületet, azt tiszta, parlagfű-mentes állapotban a vegetációs időszak végéig meg kell őrizni.

TÁJÉKOZTATÓ

Projekt megnevezése: Külterületi helyi közutak fejlesztése és önkormányzati utak kezelését biztosító gépek beszerzése.

Projekt kódszáma: VP6-7.2.1-7.4.1.2-16.

Projekt azonosító száma: 1825390987.

Kedvezményezett: Törtel Község Önkormányzata.

Befejeződtek a Vidékfejlesztési Program keretén belül „Külterületi helyi közutak fejlesztése, önkormányzati utak kezeléséhez, állapotjavításához, karbantartásához szükséges erő- és munkagépek beszerzése című, VP6-7.2.1-7.4.1.2-16 kódszámú projekt kivitelezési munkálatai.

A projekt során a 070 és 089 hrsz. külterületi földutak fejlesztése és a 0116 hrsz. szilárd burkolattal rendelkező külterületi utak felújítása történt meg. A kivitelező céget közbeszerzési eljárás során választotta ki az önkormányzat. A kivitelezési munkálatok 2020. március 25-én fejeződtek be. A projekt során beszerzésre került egy Belarus MTZ 820.4 típusú traktor a hozzá csatlakoztatható BTL 2500 típusú hidraulikus toló lappal. Az önkormányzat elsősorban a meglévő, szilárd burkolattal még nem rendelkező külterületi közúthálózatának karbantartására használja a gépeket, így a lakosság akadályoztatás nélkül tudja használni a község közútjait.



Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap



A vidéki térségekbe beruházó Európa



ÖNKORMÁNYZATI HÍREK

Magyar Hősök Emlékünnepé Törtelen

*„Minden becsületes szívnek legszen-
tebb a hon.”*

(Gróf Széchenyi István)

**Törtel Község Önkormányzata 2020. május 31-én a háborúban el-
esett katonákra emlékezett.** A Római Katolikus Templomban tartott szentmise után Godó Tibor polgármester úr és a képviselő-testület tagjai elhelyezték az emlékezés koszorúit az emlékhelyeknél.

Magyarországon a legismertebb emlékmű Budapesten, a Hősök terén található. Ez a milleniumi emlékmű együttes előterében lévő Hősök emléköve, amely a készítői szerint egy impozáns tömegsír szimbolizál, azt sugallva a honfoglaló vezérek, a ma-

gyar királyok és fejedelmek előtt, hogy előttük a magyar nemzet függetlenségéért és szabadságáért elesett hősi halottak pihennek.

Itt, Törtelen, az emberek sosem felejtene. A törtéliek tudják, hogy sírok híján szükség van olyan helyekre, ahol a község a hősi halottaira emlékezhet, és a hazatértekért is hálát adhat. Törtelen, a Római Katolikus Templom falán található I. világháborús márványtábla és a II. Világháborús Emlékmű a Szent István téren, méltó módon emlékezik meg azokról a törtéliekről, akik a legdrágábbat, az életüket áldozták a hazáért.

A XX. századi világháborúból haza nem tért katonákra ma még együtt emlékeztünk azokkal, akiket szerettek, s akik Őket hazavárták. Szokták mondani, nincs szebb halál egy katonára számára annál, mint amikor életét adhatja a hazájáért.

Amikor emlékezünk, az elesettek kitartásáról, áldozatvállalásáról esik szó, de ritkán, vagy egyáltalán nem beszélünk az itthon maradt édesanyák soha el nem múló reményéről, titkos, ki nem mondott gondolatáról: „a fiú, a gyermek egyszer hazatér”! Sajnos nagyon sok családban ez nem következett be.

A Magyar Hősök Emlékünnepé szüleink és nagyszüleink küzdelmei, fáradozásai előtti tisztelgés, aminek az

ad igazán értelmet, hogy itt van a következő olyan nemzedék, amely méltó módon, békés körülmények között folytatja és teljesíti be az elődök örökségét.

„Emlékszobor.

Aranyló nevek rajta:

**Mögöttük izzó, vérpiros csaták,
Mögöttük sajtó, megtört életek:
Síró gyermekek és síró anyák...”**
(Wass Albert: Gyertyaláng – részlet)

Czeróczki Ferencné
alpolgármester



ÖNKORMÁNYZATI HÍREK

RENDAHAGYÓ LASKAFESZTIVÁL

– Cegléd 2020. június 06.

„Vannak hagyományok, amelyeket egy vírus sem szakíthat meg!” – ez volt a mottója az idei Laskafesztiválnak Cegléden. Törtel Község Önkormányzata is benevezett a főzőversenybe. Miután Törtelen elkészítettük a laskaremeket, küldtünk egy fotót a tálalt ételről és az elkészült mangalica szalonnán pirított, mangalica kolbászos öreglebbencsből pedig bevittünk egy keveset a zsűri részére, a Kossuth Művelődési Központba, Ceglédre. Helyezést nem sikerült elérni, de az élvezőnyben benne voltunk.

Az önkormányzat csapatának tagjai voltak: *Antalné Petrovics Erika, Godó Tibor, Győr Miklós, Molnár Sándor (főszakács).*

Törtel Község Önkormányzata



TÖRTEL KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

KEDVES CZERÓCZKI FERENCNÉ!

AZ IDEI LASKAFŐZŐ VERSENYÜNK RENDAHAGYÓ MÓDON VALÓSULT MEG 55 NEVEZŐVEL, MELYNEK AZ ÖNÖK CSAPATA IS AKTÍV RÉSZTVEVŐJE VOLT.

KÖSZÖNÖM ÖNÖKNEK, HOGY KÖZREMŰKÖDÉSÜKKEL HOZZÁJÁRULTAK
RENDEZVÉNYÜNK SIKERÉHEZ.

REMÉLJÜK JÖVŐRE A MEGSZOKOTT HELYSZÍNEKEN TALÁLKOZUNK!

Cegléd, 2020.06.09.

Üdvözlettel:



**IDÉN IS HOZZUK A 100 BOGRÁCSOT
A LASKA ÉTELEK ÜNNEPÉN!**



**ONLINE FŐZŐVERSENY
ÉS REKORDKÍSÉRLET**

ÖNKORMÁNYZATI HÍREK

TRIANONI MEGEMLÉKEZÉS

Tisztelettel vett részt Törtel Község Önkormányzata Trianon 100. évfordulójának megemlékezésén, melyet a FIDESZ-KDNP történelmi szervezete szervezett.

Juhász Gyula: *Trianon*

Nem kell beszélni róla sohasem,
De mindig, mindig gondoljunk reá.

Mert nem lehet feledni, nem, soha,
Amíg magyar lesz és emlékezet,
Jog és igazság, becsület, remény,
Hogy volt nekiünk egy országunk e földön,

Melyet magyar erő szerzett vitéziül,
S magyar szív és ész tartott meg bizony.

Egy ezer évnek vére, könnye és Verejtékes munkája adta meg
Szent jussunkat e drága hagyatékhoz.

És nem lehet feledni, nem, soha,
Hogy a mienk volt a kedves Pozsony,

Hol királyokat koronáztak egykor,
S a legnagyobb magyar hirdette hévvel,

Nem volt, de lesz még egyszer Magyarország!

És nem lehet feledni, nem, soha,
Hogy a mienk volt legszebb koszorúja

Európának, a Kárpátok éke,
És mienk volt a legszebb kék szalag,



Az Adriának
gyöngyös pártadísze!
És nem lehet feledni,
nem, soha,
Hogy a mienk volt
Nagybánya, ahol
Ferenczy festett,

mestereknek álma

Napfényes műveken föltündökölt,

S egész világra árasztott derűt.

És nem lehet feledni, nem soha,

Hogy Váradon egy Ady énekelt,

És holnapot hirdettek magyarok.

És nem lehet feledni, nem, soha

A bölcsőket és sírokat nekiünk,

Magyar bölcsőket, magyar sírokat,

Dicsőség és gyász örök fészkeit.



A Történelmi Ipartestület hírei

A Történelmi Ipartestület székházában 2020. június 27-én beszámoló hangzott el az elmúlt évről, a felújítási munkákról és az idei tervekről. A javaslatok és hozzászólások után, Godó Tibor polgármester úr tájékoztatta a jelenlévőket a községünkben zajló beruházások folyamatairól és kérdésekre adott válaszokat.

Zelei Zoltánné elnök



ÖNKORMÁNYZATI HÍREK

TÁJÉKOZTATÓ Tisztelt Ebtartók!

Ezúton szeretném megköszönni azon tulajdonosok együttműködését, akik eleget téve a felhívásnak, benyújtották az ebösszeíráshoz szükséges adatlapot. Kérem, hogy akik ez idáig nem tettek eleget bejelentési kötelezettségüknek szíveskedjenek azt a határidő letele előtt megtenni. Becslések alapján Törtelen 1500-nál is több eb van a háztartásokban, ez idáig mindösszesen 55 db ebről érkezett bejelentés, ami elenyésző a valós helyzethez képest.

Az állatvédelmi célok hatékonyabb érvényesítése érdekében az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény 42/B. § (1) a) társas helye szerint illetékes települési önkormányzat részére előírja, hogy három évente legalább egy alkalommal ebösszeírást végezzen. A települési önkormányzat az ebösszeírás alapján az ebtartók által szolgáltatott adatokról helyi elektronikus nyilvántartást köteles vezetni. Az eb tulajdonosa, tartója az ebösszeíráskor köteles az adatlapon feltüntetett adatokat hiánytalanul a települési önkormányzat rendelkezésére bocsájtani.

Az ebösszeírás 2020. április 15. napjától folyamatos, önkéntes adatszolgáltatással vette kezdetét!

Az ebösszeírásra rendszeresített adatlap elérhető és letölthető Törtel község honlapjáról a (tortel.asp.lgov.hu), valamint hivatalos Facebook-oldaláról, továbbá nyomtatott formában átvehető a Polgármesteri Hivatal, 2747 Törtel, Szent István tér 1., Mezőöri vagy Településfejlesztési irodájában.

Az adatlapot több eb esetén, külön-külön kell kitölteni és a hivatal részére eljuttatni az alábbi módok valamelyikén:

- elhelyezhető a Polgármesteri Hivatal folyosóján erre a célra rendszeresített dobozban,
- elektronikus formában beküldhető a mezoor@tortel.hu, hivatal@tortel.hu e-mail címekre,
- levélben postai úton, Polgármesteri Hivatal 2747 Törtel, Szent István tér 1. címre.

Az adatlapok folyamatosan benyújthatók 2020. augusztus 31. napjáig.

A benyújtott adatszolgáltatások feldolgozása folyamatosan történik.



Azoknál a tulajdonosoknál, akik elmulasztják az adatszolgáltatást a megjelölt határidőig, a NÉBIH és az önkormányzat a helyszínen utólagos ellenőrzést végez.

A kitöltés során kérem ne hagyjanak üres részeket, és ne maradjon el az aláírás sem. Amennyiben van olyan adat, amely nem vonatkozik a kitöltőre, azt a sort húzza ki.

Tájékoztatom továbbá a tisztelt ebtartókat, hogy az ebösszeírást követően a szolgáltatott adatokban bekövetkezett változást is be kell jelenteni.

Bízom abban, hogy felelős állattartóként jogkövető magatartásukkal hozzájárulnak az állatvédelmi célok megvalósulásához, és az ebösszeírás törvényi kötelezettségének végrehajtásához.

Dr. Tóth Ágnes
jegyző



TÖRTEL

Változás a házhoz menő szelektív hulladékok szállítási rendjében

Tájékoztatjuk Ügyfeleinket, hogy **2020. május 1-től** a csomagolási és zöldhulladék házhoz menő szelektív gyűjtésének gyakorisága **havi 1 alkalomra** módosul.

Az alábbi táblázat a 2020. évre vonatkozó csomagolási hulladékok gyűjtésének időpontjait mutatja:

	május	június	július	aug.	szept.	okt.	nov.	dec.
2020.	13.	10.	8.	5.	2.; 30.	28.	25.	23.

A mindenkori begyűjtéssel egyidejűleg munkatársaink **1 db cserezsákot** (csomagolási hulladék gyűjtésére szolgáló, sárga színű, emblémás) adnak.

A csomagolási hulladék bármely átlátszó zsákban, illetve a kommunális hulladék gyűjtésére használt edényzettől eltérő, jól látható módon megjelölt (sárga színű, vagy tetejű, felirattal ellátott) szabványos edényzetben is kihelyezhető a megadott gyűjtési napon.

Kérjük, fokozott gondossággal járjanak el a hulladékok tömörítésével kapcsolatban, hogy ezzel is csökkenjen a kihelyezésükhöz szükséges zsákok mennyisége!

Az alábbi táblázat a 2020. évre vonatkozó zöldhulladék gyűjtésének időpontjait mutatja:

	május	június	július	aug.	szept.	okt.	nov.	dec.
2020.	28.	25.	23.	20.	17.	15.	12.	10.

A mindenkori begyűjtéssel egyidejűleg munkatársaink **2 db cserezsákot** (zöldhulladék gyűjtésére szolgáló, zöld színű, emblémás, lebomló) adnak.

A járványügyi veszélyhelyzet megszűnését követően többlet zöldhulladék gyűjtésére alkalmas zsákok a megszokott helyszíneken szerezhetőek be.

Megértésüket és segítő közreműködésüket köszönjük!

Ügyfélszolgálat

cím	telefon	e-mail	honlap
DTkH Nonprofit Kft. 2700 Cegléd, Kút u. 5.	53/500-152 53/500-153	ugyfelszolgalat@dtkh.hu	www.dtkh.hu



ELBIR
Elektronikus Lakossági Bűnmegelőzési Információs Rendszer



**Vigyázz magadra és értékeidre!
A biztonságra törekedj!
Közlekedj szabályosan!
Átgondoltan hozz döntést!
Cselekedj megfontoltan!
Idegennel elővigyázatos légy!
Óvatos és körültekintő legyél!**

A nyári szünet felhőtlen időtöltése alatt sem lehet megelégedezni arról, hogy ez az időszak többszörösen hordozza magában a veszélyhelyzeteket. Az iskola helyett az egész napos felelősség a családokra hárul.



A vakáció nemcsak az örömet, gyakorta a túlzott felszabadultságot is jelenti, főleg az arra „fogékony” gyermekeknek. A táboroztatások mellett alakulhat úgy, hogy a gyermek felügyeletét nem tudják a biztonságos falak között megoldani, így a szabadban töltött szabadság érzése figyelmetlenebbé, könnyelműbbé teheti a fiatalokat. A tapasztalatok szerint az iskolai szünidőben, s főként nyáron ugrásszerűen megemelkedik a gyermekeket érő balesetek száma.

Minden szülő feladata, hogy gyermekét felkészítse a szünidő alatt előforduló veszélyhelyzetekre, azok elkerülésére. Gondolják végig, hogy hol, milyen veszélyek leselkedhetnek gyermekükre, s még időben hívják fel ezekre, és következményeikre a figyelmüket.

Erősítsék gyermekükben a felelősségtudatot, térjenek ki arra, hogy mindig úgy kell cselekednie, hogy tetteiért vállalnia kell a felelősséget!

Néhány jótanács!

– Adódhat úgy, hogy amíg a szülő dolgozik, a gyermek játszótérre, barátokhoz, ismerősökhöz látogat el. Minden esetben beszéljék át közösen csemetéjükkel, hogy csak az előzőleg megbeszélt helyre menjen játszani, a hazatérés időpontját határozzák meg!

– Ha gyermekük gyalog, vagy kerékpárral közlekedik, ne feledjék vele átbeszélni a közlekedési szabályok betartását! Hívják fel a figyelmét, hogy

mekükkel a műszaki berendezések szakszerű használatát!

– Az értékek megóvása is kiemelt fontosságú, így készpénzt csak annyit tartson magánál, amennyi feltétlenül szükséges!

– Tanítsák meg gyermeküknek, hogy otthonról elinduláskor gondosan zárja be az ablakokat, és az ajtót, a lakáskulcsot ne tegye látható helyre (nyakába, hátizsák oldalára). Figyeljen hátizsákjára, táskájára, kerékpárjára ne hagyja őrizetlenül, vagy lezáratlanul!

Közösen beszéljék meg, lakókörnyezetükben ki az a megbízható em-



a kerékpározás, gördeszkázás, görkorcsolyázás alkalmával védőfelszerelést, bukósisakot viseljen!

– Beszéljék meg gyermekükkel, hogy idegenekkel szemben körültekintően, és óvatosan viselkedjen. Tudjon nemet mondani, amennyiben idegen ember arra kéri, hogy kísérje el valahova, mert mutatna, vagy adni szeretne neki valamit.

– Tudatosítsák, hogy ha egyedül tartózkodik otthon, ne engedjen be a lakásba ismeretlent, egy esetleges telefonhívás alkalmával ne árulja el, hogy egyedül van otthon!

– Otthon is történhet baleset, ennek elkerülése érdekében beszéljék át gyer-

ber, akihez baj illetve veszély esetén fordulhat.

Ismételjék át a fontosabb telefonszámokat, amelyekre egy esetleges veszélyhelyzetben szükség lehet:

Mentők: 104

Rendőrség: 107

Tűzoltóság: 105

Segélyhívó: 112

**Pest Megyei Rendőr-főkapitányság
Bűnmegelőzési Osztály**

1145 Budapest, Róna utca 124.
Levélcím: 1557 Budapest, Pf. 20
Telefon: 460-7101; BM: 28-811; e-mail:
elbir@pest.police.hu



ELBIR
Elektronikus Lakossági Bűnmegelőzési Információs Rendszer



MIT TEGYEN AZ UNOKA AZ „UNOKÁZÓS” CSALÓK ELLEN?

Aranyosi Ervin: A nagyszülők szeretete

*A nagyszülők szeretetét felülmúlni nem lehet!
Bölcsességük jóra tanít minden apró gyereket.*

*Szeretettel pátyolgatja, van ideje játszani,
felőtnnek már igazából Ő sem akar látszani.*

*Tanult régi hibáiból, s jóvá tenni van oka,
gyakorlatban érlelt tudást kap tőle az unoka.*

*Sokan hiszik, – elkényeztet – pedig életre tanít,
s nem akarja, más élje meg, rég elvesztett álmait.*

Így hát, amit Ők adhatnak, felülmúlni nem lehet.

Kincset adnak a jövőnek: úgy hívják, hogy SZERETET!

A nagyszülők a családtól gyakran távol élnek. Jóindulatuk, jóhiszeműségük, segítőkészségük és esetenként életkorukból adódóan egészségi állapotuk miatt kiemelten veszélyeztetet-



tek a különféle jogsértésekkel szemben. A közelgő nyári szünet lehetőséget nyújt arra, hogy az unokák is segítsék a nagyszülőket abban, hogy a bűnelkövetők körében a népszerűségéből nem vesztett úgynevezett „UNOKÁZÓS” csalások ellen hogyan, mi módon védekezzenek.

A csalás lényege, hogy az elkövetők unokának vagy más közeli hozzátartozónak kiadva magukat hívják fel vezetékes telefonon az idős embereket és valamilyen okra, például tartozásra, balesetre hivatkozva készpénzt vagy pénzzé tehető értéket csálnak ki tőlük. Az előadott történetek az első bűncselekmények észlelése óta változtak és változni is fognak.

Mit tehet az unoka az ilyen, vagy ehhez hasonló bűncselekmények megelőzése érdekében:

- Tartsák rendszeresen a kapcsolatot nagyszülőkkel! Töltsenek minél több időt együtt!

- Nyomatékosan, többször figyelmeztessék a fenti esethez hasonló elkövetési módra. Tanítsák meg nekik, hogy ha ismeretlen számról keresik őket hozzátartozóra hivatkozással, akkor először ellenőrizték le a történetet, és az általuk ismert számon hívják az érintett családtagot. (Beszéljék át többször, hogy ha nem éri el a hívott felet vagy nem veszi fel a telefont, úgy ne gondoljon a legrosszabbra. Hívja fel valamelyik közeli hozzátartozóját, ismerősét és kérjen segítséget, rajta keresztül tisztázza a történeteket.)

- Tudatosítsák bennük, hogy ne álljanak szóba jó szándékúnak tűnő idegenekkel, hiszen a szándék lehet rosszhiszemű a mézes-mázos felszín alatt!

- Figyelmeztessék a nagyszülőt, hogy ha ismeretlen számról hívják, ne vegye fel a telefont, vagy ha mégis, ne beszélgessen az ismeretlennel, mert akaratán kívül is adhat ki olyan információt, amivel visszaélhetnek az elkövetők. (Példa: az időskorú sérteteket nagyon gyakran maguk árulják el az unoka nevét.)



- A hívófél beazonosításánál a vizsszakérdezés, konkrét kérdések segíthetik a nagyszülőket. Beszéljenek meg egy olyan kérdést, amire csak az unoka vagy közvetlen családtag tudhatja a választ.

- Tudatosítsák, hogy semmilyen körülmények között ne adjon át pénzt, ékszert, értéket a nagyszülő!

- Bűncselekmény gyanúja esetén azonnal értesítse a rendőrséget a **107** vagy **112-es** segélyhívószámán!

Fontos! Amennyiben hozzátartozóval, unokával kapcsolatban keresik, szakítsa meg a telefonhívást, és haladéktalanul vegye fel a kapcsolatot a megnevezett unokával, családtaggal, mert így tudja csak ellenőrizni a hívás valóságát!



**Pest Megyei Rendőr-főkapitányság
Bűnmegelőzési Osztály**

1145 Budapest, Róna utca 124.
Levélcím: 1557 Budapest, Pf. 20
Telefon: 460-7101; BM: 28-811; e-mail: elbir@pest.police.hu



Állattartók figyelem!



Ha a megbízhatóságot és a kényelmet választja, válasszon minket!
Ha nálunk jegyzi elő napos- vagy előnevelt csibéjét, akkor minden csibe után egy **50 forintos kupont** adunk, melyet **UNI csibetápra** válthat be!
PB-gáz KAPHATÓ!

Elérhetőség: 2747 Törtel, Ceglédi u. 20. Tel.: 30/565-9766
Vetőmagok, szerszámok, virágföldek, műtrágyák, csibeetető és itató kaphatók!

Építkeznek, felújítana vagy csak kijavítana valamit?

Válasszon minket!

Telepünkön egyre szélesebb termékínálatból választhat.
Sóder, cement, faáru, festékek, vasáru, kiegészítők széles választékával várjuk!

A kiszállítás a településen és közvetlen környékén ingyenes!

Megrendeléssel és kiszállítással kapcsolatban érdeklődni az üzletben
(2747 Törtel, Ceglédi u. 20.) vagy telefonon (30/565-9766)

EUTR AA5864452



Száлка 2004 Bt.
Törtel, Karinthy F. u. 2.

Nyitva: Hétfőtől-szombatig, Vas.: zárva

Érdeklődés és megrendelés:

53/376-791, 06-30/405-9006

ÚJ ÉV – ÚJ ÁRAK!

	RÉGI ÁR	ÚJ ÁR
• Vastag akác gurigás	4000	3600 Ft/q
• Hasított akác	4300	4000 Ft/q
• Vékony akác	3600	3300 Ft/q
• Vékony vegyes keményfa	3400	3100 Ft/q
• Tölgy-bükk-gyertyán félig hasított	3600	3400 Ft/q
• Tölgy-bükk-gyertyán készre hasított	3900	3700 Ft/q
• Nyárfa	2100	1900 Ft/q
• Drótfonat, vadháló, csibeháló, heg. háló		
• Betonoszlop, faoszlop		
• PB gázpalack csere		

Telephellyel, működési engedéllyel és mérleggel sem rendelkező, csak mobilon elérhető alkalmi tűzifa árus NEM AZONOS A KERESKEDŐVEL!

Az árak a meglévő készletre vonatkoznak!

AZ ÁRVÁLTOZTATÁS JOGÁT FENNTARTJUK!



BORBÉLY MŰHELY

TÖRTEL, DÓZSA GYÖRGY ÚT 20-22 (PIACTÉR)

BEJELENTKEZÉS:
06305686878

A TULIPÁN ÓVODA HÍREI

*Süssön a nap ragyogjon,
nincs ennél szebb
azt mondom.
Lelkem szárnyal egyszeribe,
tavaszt kérek reggelire.*

Napról-napra egyre jobban várjuk, hogy beköszöntsön a tavasz. Környezetünk felfrissülését, megszépülését, a kikelet színeit, ízeit, a föld alól elsőként kimerészkedő hóvirágot, kankalint. A nap erősödő melegére előbújó rügyeket a fákon, bokrokon – az aranyesőt. A természeti jelenségeknek, a természettel való változásnak meghatározó élményt nyújtó ereje van a kisgyerekek körében.

„Ha a kisgyermek szabadon nyúl a tapasztalatokért, átéli az életet.”

Az óvodában fontosnak tartjuk a közvetlen tapasztalatszerzést, hiszen, ezáltal kap valós információt a gyermek a látottakról, az őt körülvevő környezetről. Távcsovel figyeltük a pattogó rügyeket, a gólyafészket, az időjárás változásait, az éledő természetet egyaránt nyomon követtük.

Első tavaszi élményeink között szerepelt a Kalapjakab-„Kutyabál” című előadás, ahol a bábok elvarázsoolták a közönséget, s a gyermekeket is bevonták a műsorba, ami mindenkinek nagy élmény volt.

Ahhoz, hogy végleg elűzzük a telet a Süni csoportosok elkészítették a szalmával kitömött télbanyát, amit az óvoda udvarán elégettünk. A gyermekek kolomppal, csörgőkkel a kezükben kikiáltókat hangoztatva búcsúztatták el a hideget, hogy végre beköszöntsön a jó idő.

*„Kisze, kisze szalmából, perzselődj a lángoktól
vörös táncban hamvadj el,
nekünk most már tavasz kell!”*



Óvodai mindennapjainkban a farsangi télűzést felváltotta a tavaszvárás, a jeles napokhoz kapcsolódó változatos tevékenységekkel. Nőnapon a fiúk versekkel, saját készítésű ajándékokkal kedveskedtek a lányoknak, édesanyáknak.

Óvodánkban ebben az évben is lehetőségük volt a szülőknek, hogy a nyílt hét keretein belül betekintést nyer-

jenek a gyermekek mindennapjaiba. Különböző tevékenységeket kínáltunk fel a délelőtti folyamán, ahol a mindennapi mesélés varázslatos világába is becsöppenhettek a felnőttek. Tapasztalatot szerezhettek arról is, hogyan viszonyul gyermekük a társakhoz, felnőttekhez, milyen mértékben vesz részt a mikro csoportos tevékenységeken.

A következő ünnep a március 15-e volt, melyről az óvodában is megemlékeztünk. A forradalmat indító március 15-e jelkép lett. Az óvodában a játékoság elvét követve jelenik meg a forradalom és szabadságharc ünnepe. Képeskönyvek nézegetése közben a gyerekek megismerkedhetnek a magyar huszárokkal, öltözetükkel, a nemzeti színekkel, csatajelenetekkel. Terepasztalt készítettünk vizuális tevékenység keretén belül, ahol játékos formában, mozgással összekötve tettük színessé a téma feldolgozását. A gyermekekkel közösen nemzeti színű zászlót helyeztünk el községünk emlékműjénél.



Március 16-án változás következett be óvodai életünkben. Óvodánk ebben az időszakban ügyeleti rendszerrel működik, ellátást biztosítunk azon szülők gyermekeinek, akik nem tudják megoldani gyermekük felügyeletét. Az óvodások számára változatos tevékenységeket kínálunk fel, hogy színesítsük mindennapjaikat. Az otthon maradó gyermekek számára egy zárt online csoporton keresztül minden óvodai csoport óvó nénije elküldi az aktuális betervezett anyagot. Minden témához csatoljuk a versek, mesék, énekek linkjét, hogy a szülők számára megkönnyítsük ezek feldolgozását. A felkínált tartalmakhoz kapcsolódó ötletekkel, fejlesztő játékokkal segítjük az otthoni idő hasznos eltöltését.

Az óvoda dolgozói nevében:

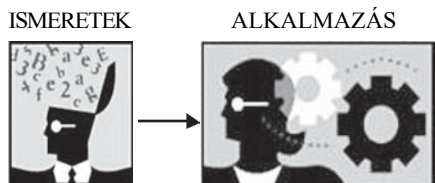
Kókainé Matuz Henriett és Sebők Anita



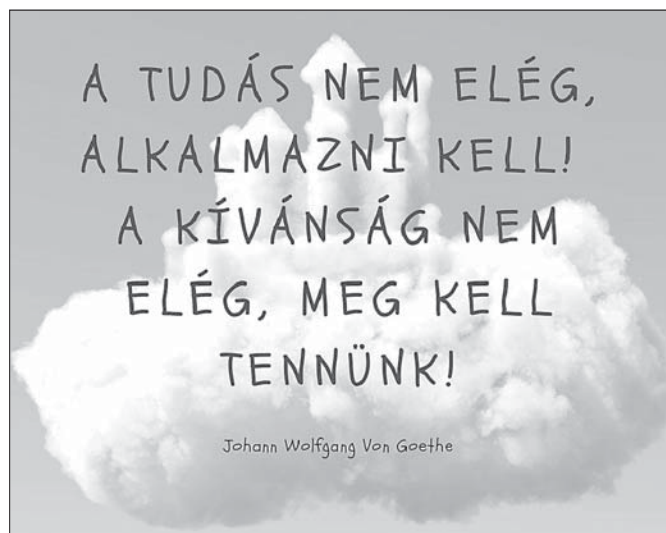
A Törteli Szent István Király Általános Iskola hírei

„Matematika Mindenkinek!”

– kompetencia alapú helyi levelező matematika verseny



Minden oktatás célja – az általános iskolától kezdve a középiskolákon keresztül a felsőfokú oktatásig –, hogy a tanulókat különböző, akár teljesen új helyzetekben is alkalmazni tudják.



Ennek egyik lehetősége, hogy minimálisra csökkentjük a tananyag mennyiségét és sokkal több időt fordítunk az egyes egységek megtanítására, de ezzel kapcsolatosan azt gondolom, hogy felesleges ábrándokat ne kergessünk. Sokkal racionálisabb, célravezetőbb, ha nagyobb hangsúlyt fektetünk az általános gondolkodási készségek fejlesztésére.

A tudás alkalmazása a cél! – amely megfelelő feladatok gyakorlásával hatékonyan fejleszthető.

A verseny, iskolánk 5., 6., 7. évfolyamos tanulói számára volt meghirdetve, mely a rendkívüli állapotra való tekintettel a 4 forduló helyett 3 fordulóból állt. A feladatlapok 10+1 feladatot tartalmaztak, melyek olyan élethelyzeteket próbáltak előteremteni, melyek a mindennapi élethez kapcsolhatók és igénylik az életszerű problémák megértését, megoldását.

A verseny további célja a központi felvételi vizsgára, illetve az Országos kompetenciamérésre történő felkészülés melyen májusban minden 6. és 8. osztályos gyermeknek részt kell vennie. Ezen a mérésen olyan készségeket, képességeket vizsgálnak matematikai és szövegértési feladatokkal, melyekre a tanulóknak szükségük lesz későbbi tanulmányaik során és a mindennapi életben is.

Köszönöm a gyermekek részvételét, a szülők támogatását. Gratulálunk!

A verseny eredménye ☺

5. évfolyam: 1. Bodzsár Alexandra (5.a), 2. Somodi Boglárka Nóra (5.a).

6. évfolyam: 1. Török Zsombor Tamás (6.a), 2. Bakos Boglárka (6.a), 3. Balogh Noémi (6.a).

7. évfolyam: 1. Igaz Kristóf (7.a), 2. Micsinai Andrea (7.a), 3. Marticsek Dávid (7.b).

Topai Sándor Munkaközösség vezető

„Te lehetsz a Gyök-ász!”

(helyi matematika verseny)

Az általános iskolai, illetve középiskolai tanulmányok során az egyenletek/egyenlőtlenségek megoldásának elsajátítása kiemelt fontosságú. Rendkívüli módon fejleszti a matematikai gondolkodást, és ezáltal a problémamegoldó képességet, az algoritmikus gondolkodást, az összefüggéslátást, és nagymértékben a pontosságot!

A verseny, iskolánk 7-8. évfolyamos tanulói számára külön évfolyamonként volt meghirdetve.

Gratulálunk minden versenyben résztvevő diáknak! Íme a helyezettek névsora!

7. évfolyam

1. hely: Micsinai Andrea, Igaz Kristóf, Terjék Attila.
2. hely: Nagy Ramóna.
3. hely: Marticsek Dávid, Nagy Attila.

GRATULÁLUNK

8. évfolyam

1. hely: Stummer László.
2. hely: Duka Dominik.
3. hely: Szűcs Krisztina.

Topai Sándor Munkaközösség vezető

„A nyelv kontextustól és értelmezéstől függően hajlítható. A matematikát azonban nem érdekli sem a kultúra, sem a történelem. Ha ezer ember elolvas egy könyvet, mindegyikük a saját könyvét olvassa. Amikor ezer ember egy egyenletet olvas, ugyanazt olvassák.”

Sabine Hossenfelder

A DÉRYNÉ MŰVELŐDÉSI KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR HÍREI



KÖZÖSSÉGEK HETE – „ÍGY IS ÖSSZETARTOZUNK”

Idén először csatlakozott intézményünk, a Déryné Művelődési Központ és Könyvtár ehhez az országos rendezvénytársasághoz, a közösség ünnepehez.

Idén már negyedik éve kerül megrendezésre a népszerű programsorozat, mely a közösségek fontosságára, és közösségmegtartó erejére hívja fel a figyelmet.

Szerettük volna megmutatni, hogy e kényszerű karantén nem elzár, épp ellenkezőleg: összeköt és megerősít bennünket! Az online tér adta lehetőségekkel élve külön-külön, de mégis együtt ünnepeltük idén ezt a különleges *Közösségek Hetét*. Indító eseményként felállítottuk a „**Község májusfáját**” udvarunkban, melyre Önök küldhettek üzeneteket, amit ezúton is köszönünk, és az otthon egyénileg állított gyönyörű májfákat is. Az üzenetekből készítettünk egy „**Emlékfalat**”, mely az összetartozásra hivatott emlékeztetni bennünket. Elkészítettük a „**Könyvtár és az olvasók fája**”-t, ahová szintén Önök küldték el nekünk olvasással kapcsolatos gondolataikat. Készültünk **virtuális sétákkal a könyvtárban, a Falumúzeumban**, hozzájuk kapcsolódó **kvízkérdésekkel**, melyek megválaszolóit között értékes nyereményeket sorsoltunk ki. **Fotópályázatunk**, „**Miért jó Törtélen élni?**” célja, hogy megismerjük, a helyi közösség számára mi számít értéknek, mi az, amiért itt szeretnek élni, és mit látnak szépségnek. A beküldött fotókból egy virtuális galériát hoztunk létre a szerző nevével, mely mindenki számára elérhető. A fő terv azonban az, hogy a közönségzavazás alapján 13 legjobb fotóból szeretnénk elkészíteni a település 2021-es képes falinaptárját.

A gyerekeknek sok-sok mesével készültünk; „**Papírszínházi bérlet**” keretén belül minden nap egy mesét láthattak és hallgathattak meg kollégáinktól, és **Benedek Elek Mackó úr meg Ordas koma** c. meséjét kis **bábszínházunkkal** adtuk elő. Ezekhez kérdések kapcsolódtak, illetve rajzokat küldhettek be róluk a gyermekek,



nekik. Reméljük, Önök is élvezték ezt az időszakot! Bennünket valóban összehozott a sok közös ötletelés, a közös munka, videófelvevételek készítése. Minden Kollégám kivette a részét a feladatokból, mindenki picit hozott magából a programokba, köszönöm ezt ezúton is Nekik.

Önöknek és Nektek Gyerekek pedig a részvételt és a visszajelzéseket, illetve a szülői támogatást, segítséget.

Hálával tartozunk Czeróczi Zsálinnak könyvadományáért, amiből számos nyeresemény került ki.

Senkei Rita igazgató
(További képek a 14. oldalon.)



(ezek is megtekinthetők oldalunk galériájában), mi pedig ajándékokkal, könyvnyereményekkel kedveskedtünk

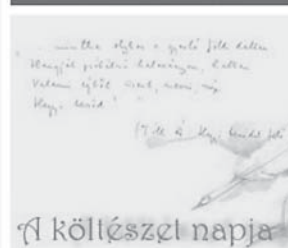
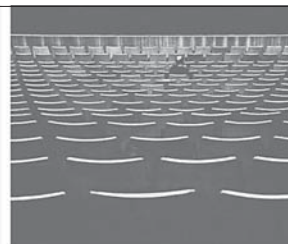
A DÉRYNÉ MŰVELŐDÉSI KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR HÍREI



ELMARADT PROGRAMJAINK

Déryné Művelődési Központ és Könyvtár

- 2020.03.29. vasárnap- Pesti Színház
A nyugat császára színházjárat
(A járvány megszűnése után pótlásra kerül, a megvásárolt jegyek ára nem vesz el)
- 2020.04.04. szombat- Operettszínház
Menyasszonytánc
(A járvány megszűnése után pótlásra kerül, a megvásárolt jegyek ára nem vesz el)
- 2020.04.08. szerda
Magyar Költészet napja
(Elmaradt)
- 2020.04.21. szerda
A Tánc Világnapja- gála est
(Elmaradt)



A DÉRYNÉ MŰVELŐDÉSI KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR HÍREI



DÉRYNÉ MŰVELŐDÉSI KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR

TÁBOR KÍSÉRŐJEGY

REP-TÁR REPÜLŐMÚZEUM BAGOLYVÁR VADASPARK

"ŐSEINK NYOMÁBAN"- hagyományőrző tábor

2020. 07. 23. (csütörtök)

indulás: 09:00 óra (Malom)

10:00 óra; Rep-Tár, a szolnoki Repülőmúzeum megtekintése
12:00 óra; Ebédelési lehetőség helyben
13:30 óra Bagolyvár Vadaspark- "Mese országút",
erdei játszótér
16:00 óra; érkezés a Malom elé

A kísérőjegy ára: 2 500 Ft/ fő
mely tartalmazza a buszos utazás költségét
és a belépőjegyet a Vadasparkba.
A jegyek korlátozott számban állnak rendelkezésre!

A Rep-Tár belépőjegy a helyszínen külön fizetendő.
Előzetesen igényelhető csoportos áron ebéd, melynek díja
1550 Ft/ menü, desszerttel
A táborozóknak mindezen költségek benne foglaltatnak a
tábor díjában, nekik nem kell semmit külön fizetni!

A RÉSZLETEKRŐL ÉRDEKLŐDJÖN AZ ALÁBBI SZÁMON; +3630-966-9296
vagy muvhaz@tortel.hu




Déryné Művelődési Központ és Könyvtár

"ŐSEINK NYOMÁBAN"- HAGYOMÁNYŐRZŐ- ALKOTÓ TÁBOR

2020. 07. 20 – 24.

08:00 órától 16:00 óráig

Hétfő	Kedd	Szerda
Tanyalátogatás és állatsimogató, népi ügyességi játékok	Interaktív kinti játékok a Vadászháznál Kákástó – A horgászat rejtelméi	Népi játékok, selyemfestés, agyagozás, gyöngyfűzés

Csütörtök	Péntek
Szolnoki Rep-Tár repülőmúzeumban interaktív délelőtti, majd Bagolyvár Vadaspark megtekintése, látványvetítés és állatsimogató	Kézműveskedés, batikolás, agyagozás, délutáni családi bábszínház

Díja: 12.000 Ft/gyermek

0653/576-539; 0630/966-9296
muvhaz@tortel.hu



Déryné Művelődési Központ és Könyvtár

Töltsd táncgal a szünet egy
részét! Ha eljössz, nem csak
táncban lesz részed; minden nap
más-más foglalkozás vár, sőt
még kirándulás is! Népdalokat
tanulhatsz meg és népi
játékokkal ismerkedhetsz.

Néptánc tábor

2020. augusztus 24 -28. (hétfőtől péntekig)

08:00 órától 16:00 óráig

Díja: 17 000 Ft/ gyermek

Testvérkedvezmény: 15 000 Ft
20 fő felett 15 000 Ft/ gyermek

Testvérkedvezmény: 13 000 Ft

A tábor minimum 10 fő esetén indul.
A részvételi díj tartalmaz minden foglalkozást, kirándulást,
minden nap tízórai, ebéd és uzsonna étkezést.
Részletes programokról érdeklődjön irodánkban
vagy az alábbi elérhetőségen;
Borgya- Réfi Ildikó: +36-20-449-4948




Déryné Művelődési Központ és Könyvtár

Nyári/ őszi programjaink

(a programok természetesen kizárólag a járványidőszak hivatalos vége esetén kerülnek megrendezésre.
A programváltozás jogát fenntartjuk)

2020. július 20- 24.
"HAGYOMÁNYŐRZŐ-ALKOTÓ" TÁBOR

2020. augusztus 24- 28.
NÉPTÁNC TÁBOR

2020. október 01.
A ZENE VILÁGNAPJA

2020. Október 05- 11.
ORSZÁGOS KÖNYVTÁRI NAPOK
7 napos rendezvénysorozat, minden korosztály számára

2020. október 26- 30.
"MESEBIRODALOM" ŐSZI INTERAKTÍV TÁBOR

Mindezen nagyobb programok mellett
számos kisebb- nagyobb rendezvénnyel készülünk,
(köztük egy-egy újdonsággal, meglepetéssel)
bízva a gyors pozitív végkifejletben.

Elérhetők vagyunk; muvhaz@tortel.hu
53-576-539




A DÉRYNÉ MŰVELŐDÉSI KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR HÍREI



ÍZŐRZÓK

2007-ben két új sorozat indult a Duna Televízióban. Az egyik „Hagyományörzők” címmel hazánk néprajzi értékeit hivatott bemutatni, az „Ízörzők” pedig a régi magyar konyha hagyományos ízeit kutatja fel.

Közben érdekes és értékes emberekkel beszélgetnek, számtalan helyi értéket, látnivalót ajánlanak, és megmutatják azt a gasztronómiai tudást, amelyet anyáink-nagyanyáink még ismernek, de az őket követő nemzedékek már nem tanultak meg.

Júniusban Törtelre is ellátogatott a stáb, és két izgalmas napot tölthettünk együtt a forgatások során. Hálás köszönettel tartozunk Godó Tibor polgármester úrnak és Erdei László professzor úrnak, hogy bemutatták községünket, gazdaságát, történelmét, nevezetességeit. Nagy Istvánnak a mezei virágcsokor, gyógynövény dekoráción és az ízletes sajtállakon felül, hogy megismertette a Kákás tanösvény rejtelmait. Köszönjük minden főzőnek (Bakos Jánosné, Demeter Bernadett, Kocsis Imréné, Megyesi Jánosné, Palástiné Demeter Zsuzsanna, Pásztor Ferencné, Sebők Olga, Minárovics Máté), a Nyugdíjas Klubnak, hogy munkájukkal, tudásukkal hozzájárultak a műsor és a finom ételek létrejöttéhez.

Tóth Gábornak és munkatársainak köszönjük a gyors intézkedést, a folyamatos logisztikát, szállításokat. Pásztor Jóska bácsinak a hanyományos tűzhelet, a Falumúzeumnak a kiegészítő régi kincseket díszként.

Végül, de nem utolsó sorban, köszönjük Antal Gábornak a lehetőséget, hogy helyszíniként a Kákástónál forgathattunk volna. Sajnos az időjárás és a hatalmas mennyiségű eső hajnalra közbeszólt, így a Malom udvarán rögtönzöttünk egy hagyományörző konyhát.

A forgatás második napja már a Sebők Mihály Mintatelepen telt. Köszönjük az itteni előkészületeket az egész Családnak és Minárovics Máténak a juhpörkölt szakszerű elkészítését, melyet még Nagypapájától, Misi bácsitól tanult.

A hímet Törtel címeres kötényeket az Ezüstkéz Kft. készítette.

A film augusztus második felében látható majd a Duna Televízión, a

pontos időpontot előtte közzétesszük.

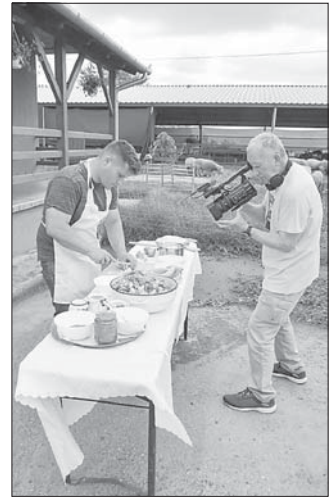
Déryné Művelődési Központ és

Könyvtár

Senkei Rita igazgató



A DÉRYNÉ MŰVELŐDÉSI KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR HÍREI



A Törteli Római Katolikus Egyházközség hírei

*Dicsértessék a Jézus Krisztus!
Tisztelt Törteli Lakosok!*

Bizonyára mindenki örömmel tapasztalta, hogy több évvel ezelőtt milyen szép rend és tisztaság alakult ki temetőnkben. Ezt nagyban szolgálta a temető bekerítése, a rendszeres szemét elszállítása, és Magyar Tamás, temető gondnok áldozatos munkája.

Azonban szomorúan tapasztaljuk, hogy az utóbbi időszakban temetőnkben és környékén, megnövekedett az illegális szeméttlerakások száma, amelyekkel a tettesek nem csupán szabálysér-

tést, de kegyeletsértést is elkövetnek.

Éppen ezért szeretnénk felhívni a temetőbe látogatók figyelmét, hogy akik ilyenekkel találkozhatnak, azonnal tegyenek bejelentést és jelezzék az esetet Magyar Tamásnak, vagy a plébánián Sajtos József atyának.

Az elkövetőket pedig arra szeretnénk kérni, hogy ne a temető területén szabaduljanak meg a háztartási hulladékaiktól, hiszen ezt elszállítják minden héten. A tetten ért illegális szeméttlerakók, súlyos büntetésben részesülnek.

Kérjük a kedves lakosokat, tegyünk azért, hogy temetőnk rendezett, szép és tiszta maradjon! Gondoljanak mindazokra, akik már nem lehetnek közöttünk, és hogy mindenki méltó kegyelettel emlékezhessen meg elhunyt szeretteiről és mondhasson el egy imát az elhunyt lelkekért.

Isten áldásával!

Tisztelettel:

A Római Katolikus Egyházközségi
Képviselő-testület nevében:

Godó Jánosné hitoktató

**Kedves Törteliek!**

Tisztelettel köszönöm azok adományát, akik a toronyóránk javítására áldoztak, de további adományokra az órajavításhoz már nem lesz szükségünk, mert egy nagylelkű adománynak köszönhetően ez hamarosan megvalósulhat.

Aki szívesen adományozott és ezt a jövőben is megteszi, azt köszönettel fogadjuk, hisz a plébánia felújítása is most zajlik és előre nem látható költségek is felléptek, tehát az adományokat erre a célra fogjuk felhasználni. Kérjük az utalásnál jelölni: adomány!

Római Katolikus Egyházközség 65100369-10400793

„Jár a toronyóra, méri az időt

Mert biz ez a dolga, úgy mint azelőtt.”

Hálás szívvel köszönöm adományait!

Tisztelettel: **Sajtos József** plébános

FELAJÁNLÁS a törteli római katolikus templom toronyórájának javítására

A Törteli Római Katolikus Egyházközség javára és Törtel Község lakosságának szolgálatára felajánljuk a toronyóra javítás teljes költségének fedezését.

Törtel, 2020. július 2.

Dr. Maderspach Katalin
Dr. Erdei László

Az éghajlatváltozásról – IV. rész

A növények szerepe és válaszreakciói

Befejező írásunkban megvizsgáljuk, mi várható az éghajlatváltozás területén a Kárpát-medencében a következő évtizedek alatt, hogyan változhat a mezőgazdaság, hogyan válaszolnak kultúrnövényeink a megváltozott körülményekre, és milyen lehetőségek adódnak számunkra az életminőség megtartásához.

Előző írásainkban (Törteli Híradó január, február, március-április) bemutattuk, hogy a jelen éghajlatváltozás két legfontosabb eleme a hőmérséklet és a légköri szén-dioxid koncentráció emelkedése.

A klimatikus adatok trendjei alapján bizonyos regionális klímamodell az 1961-1990-re vonatkozó átlagértékekhez viszonyítva megvizsgálta a 2021-2050 közötti időszakra nézve a hőmérséklet és a csapadék mennyiségi változásának tendenciáit. A szerző az éghajlati modell alapján arra a következtetésre jutott (nem előrejelzés!), hogy hazánkban az átlaghőmérséklet nyáron 1,5 C fokkal növekedhet a nyári napok (hőségnapok) számával együtt, továbbá nyáron kisebb csapadékcsökkenésre, télen viszont jelentős növekedésre lehet számítani. (Szépszó G.: Természet Világa, 2012. 12, 143: 547-550.).

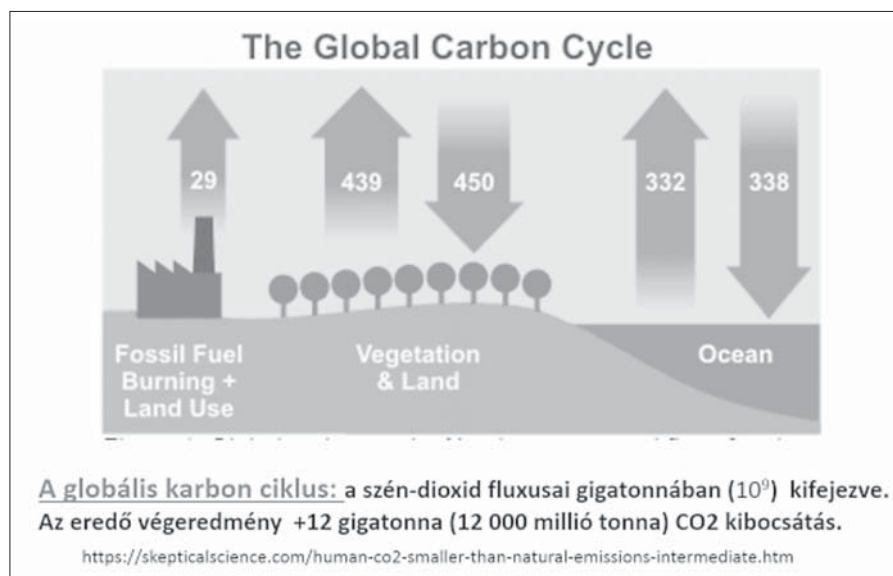
Mielőtt a növények e változásokra adott válaszreakciót tárgyalnánk, vessünk egy pillantást a Föld globális szén-ciklusára, azaz a kibocsátott és elnyelt szén-dioxid mennyiségi viszonyaira (1. ábra).

Az adatok összevonása után az eredő végeredmény +12 gigatonna (12 000 millió tonna, azaz 12 milliárd tonna) CO₂ kibocsátás többlet. Fokozódhatna-e a növényzet CO₂ elnyelése, hogy ezt a 12 milliárd tonna plusz kibocsátást kompenzálja?

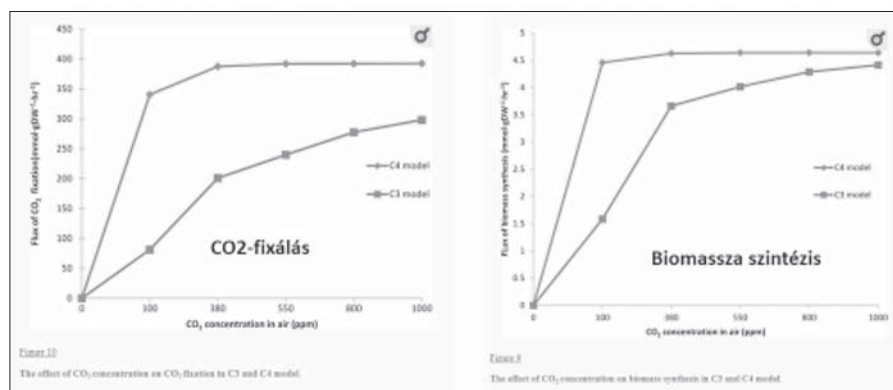
A növények válaszreakciói a megváltozott viszonyok között

A válaszuk a fenti kérdésre: igen! A légköri CO₂ koncentráció növekedése egy bizonyos szint után megállhat a fotoszintézis intenzívebbé válása által.

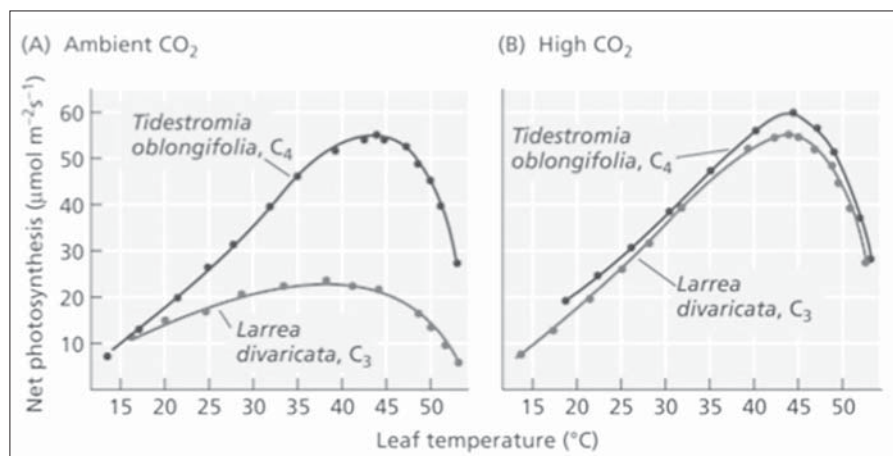
Folytatása a 19. oldalon.



1. ábra. A globális karbon-ciklus szén-dioxid fluxusai gigatonnában (10⁹) kifejezve. Az első egység a fosszilis üzemanyagok és a földhasználat által kibocsátott szén-dioxid mennyiségét, a középső egység a vegetáció és a szárazföldek, míg a harmadik egység az óceánok, tengerek CO₂ kibocsátását és elnyelését ábrázolják.



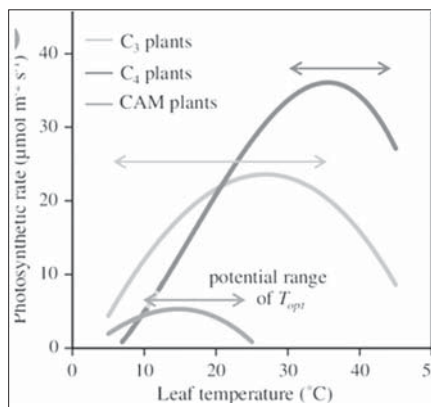
2. ábra. A C3-as fotoszintézis a CO₂ koncentráció emelkedésével hatékonyabb lesz.



3. ábra. C3-as és C4-es növény fotoszintézis aktivitása a levél hőmérsékletének függvényében alacsony és magas CO₂ koncentráció mellett.

Folytatás a 18. oldalról.

tal. Hogyan történhet ez? A magyarázat a fotoszintézis kétféle mechanizmusában rejlik, melyet két, különböző



4. ábra. Hőmérsékleti optimumok a C3-as és C4-es növények esetében. A C3-as optimális tartomány 15-25 °C fok között, a C4-es 30-40 °C fok között van (a „CAM” növények – alsó görbe – esetünkben nem fontosak).

típusú növénycsoport valósít meg. Nagyon általánosítva, az egyik a mérsékelt éghajlat növényzete, példának vegyük a búzát; a másik a szubtrópusi eredetű, melegebb éghajlat növényzete, például a kukorica. Az első csoportot nevezzük C3-as, a másodikat C4-es fotoszintézis mechanizmusú növényeknek.

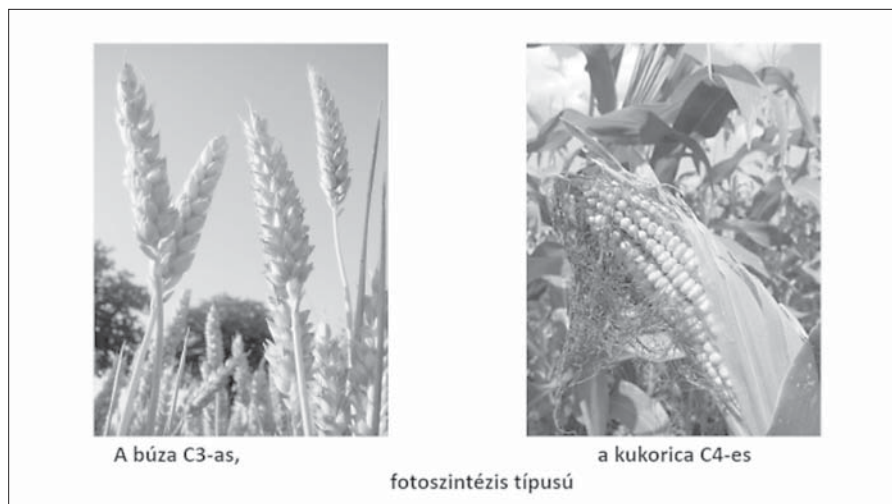
A CO₂ szervesülését, megkötését mindkét esetben a CO₂-megkötő enzim végzi, nevezzük Rubiszkónak. Ez a protein óriási mennyiségben van jelen a növényekben, az oldható fehérjék 40%-át teszi ki, a Föld népességének minden tagjára 20 kg jut belőle. Évente 200 milliárd tonna CO₂-t köt meg, ami a következő biokémiai lépésekben szénhidráttá (cukor, keményítő, cellulóz, stb.) alakul. Azonban ennek az enzimnek van egy „hátrányos” tulajdonsága: minden 3. lépésben oxigént köt meg a szén-dioxid

helyett. Jelen légköri 400 ppm CO₂ koncentráció mellett a hatékonysága 66%. Kísérletek bizonyítják, hogy 1000 ppm CO₂ jelenlétében a hatékonyság 100%-ra növekszik, mivel az O₂ kötése visszaszorul a CO₂ koncentráció túlsúlya miatt. Jelen viszonyok között ezzel a 66%-os hatásfokkal (CO₂ : O₂ = 3 : 1) működnek a C3-as növények. A törzsejlődés folyamán azonban a melegebb éghajlat bizonyos növényfajai kiküszöbölték ezt a hátrányt, oly módon, hogy egy előzetes biokémiai lépésben előre fixálják a szén-dioxidot, majd szerves karbonsav formában a Rubiszkóhoz szállítják, és ott felszabadítják. Így módon a Rubiszkó körzetében 10-szer nagyobb lesz a CO₂ koncentrációja, ami megakadályozza az oxigén kötődését, így a Rubiszkó 100% hatásfokkal fog működni (CO₂ : O₂ = 3 : 0). Jelen viszonyok között is így működnek a C4-es növények.

Ha és amennyiben a jövőben a légköri CO₂ koncentráció tovább emelkedik, a C3-as növények produktivitása is emelkedni fog, elérhetik a C4-es fajok biomassza produktivitását. Például a búza biomassza tömege 25%-kal növekedhet, hasonlóan minden C3-as faj esetében. A 2. ábrán ezt a jelenséget mutatjuk be.

A légköri CO₂ koncentráció emelkedése azonban az üvegház hatás következtében megemeli a hőmérsékletet is. Szerencsére a C4-es növények hőmérséklet optimuma és hőtűrőképesége jóval nagyobb, mint a C3-asoké. Ezt mutatja a 3. ábra, amikor egy C3-as növény (bal oldali kép) magas CO₂ koncentráció mellett nemcsak megközelíti a C4-es fotoszintézis mértéket, hanem a hőmérséklet optimumát is a magasabb hőmérséklethez igazítja (jobb oldali kép). A fotoszintézis optimális hőmérséklettartományát a C3-as és C4-es növényfajok esetében a 4. ábra mutatja.

A C4-es növények között is vannak kevésbé és jobban szárazságtűrő fajok. Példaként a 2012. évi aszály alkalmával kukorica és édeszirok (kenyérci-*Sorghum bicolor*) ültetvényt mutatok be (6. ábra). Saját felvétel augusztus végén: a kukorica csörgősre száradt, mellette a cirok üde zöld volt.



5. ábra. Példa a kétféle fotoszintézis típusú gabonanövényre.



6. ábra. Kukorica és cirok augusztus végén a 2012. évi aszálykor Törtelen. Saját felvétel.

Folytatás a 19. oldalról.

A hőmérséklet és a légköri CO₂ megemelkedésével azonban nemcsak magasabb termésátlagok, hanem újabb, szárazságtűrő C4-es inváziós növények is megjelennek. Erre példa a már napjainkban a Kiskunságban teret foglaló homoki prérifű (*Sporobolus cryptandrus*), amelynek takarmányértéke gyakorlatilag nincs, de kiszorítja az őshonos fűfajokat.

Mit tehet a növény-nemesítés az aszálytűrőbb haszonnövény fajták nemesítése érdekében?

Általánosságban szólva, elsőrendű cél a növény megfelelő vízgazdálkodásának kialakítása. Kétféle megközelítés lehetséges, az ún. magas (kis negatív értékű) és az alacsony (nagy negatív értékű) vízpotenciál kialakítása. Az első esetben cél a nagy és mélyreható gyökérzet kifejlődése, jó légzőnyílás (sztóma) szabályozás (alacsony transzspiráció, vastag kutikula, szőrözöttség, levélsodródás, levélmozgás) előnyben részesítése, és amiről korábban beszéltünk, a jobb vízhasznosítási tényezővel bíró C4-es típusú fajok alkalmazása. A második esetben az ozmotikusan ható anyagok intenzív szintézise (cukrok, ionok felvétele, egyéb anyagok) segíti elő a jobb vízgazdálkodást. Termesztett növényeink esetében természetesen az úgynevezett hasznos termés mennyiségének növelése, de legalább megtartása a kívánatos.

A jelenkori fejlett technológia szintén hozzájárul a fenntartható mezőgazdaság kielégítő eredményeihez. A kutatás és fejlesztés eredményeket érhet el új, domesztikálható növényfajok, sokoldalúan felhasználható fajok irányában. Ne felejtsük el, hogy az átlaghőmérséklet növekedésével a gabonatermesztés északi határa észak felé 100-200 km-rel is eltolódhat, ugyanakkor a sivatagosodás az arid, szemiárid zónákban kiszélesedhet. Ez maga után vonja a fejlett és fejlődő országok gazdaságának mind jobban való elszakadását, majd a kialakuló populációs nyomást (modernkori népvándorlás).

Mindezek ellenére egyelőre nem várható a jelenlegi monokultúrák me-

zőgazdaság lényeges eltolódása az alternatív irányzat felé. Az ún. biogazdálkodás, ökológiai gazdálkodás országos termésmennyiségei csak kis százalékát teszik ki a monokultúrák termésmennyiségének, és jelen globális gazdasági, társadalmi viszonyaink között inkább lokális, bár nem elhanyagolható jelentőségűek.

Melyek azok az „alternatív haszonnövények”, amelyek megfelelnek a megváltozott körülményeknek?

Először is, vegyük számba a hátrányait, mert jobbára hasonlítanak a vad fajokhoz. Ilyen tulajdonságaik: kevesebb termés, termésfluktuáció az évjáráttól függően, elhúzódó termésérés, termésveszteség, gyomosítják a területet a következő évben, az idegen eredetű fajokat nemesíteni kell a hazai klímához, valamint a korszerű technológiai ismeretek alkalmazása korlátozott.

Az alternatív haszonnövények azonban számos előnyös tulajdonságokkal is bírnak: növelik a mezőgazdasági biodiverzitást, kis területen több faj növeli az egész élővilág biodiverzitását, kevesebb növényvédőszer és műtrágyát igényelnek, fajtól függően marginális területeken (pl. szikes talajon) is termesztethetők, általában táplálkozás-élettani hatásuk jobb, mint a bőtermő modern fajoké, a változatos termékek regionális koncentrációja növekszik, a szállítási költség és a környezetszennyezés csökken.

Néhány példa a fentiek figyelembe vételével

A hüvelyesek sok jó tulajdonsággal bírnak, melyek megfelelnek az éghajlatváltozás által támasztott kihívásoknak: mély gyökérzettel bírnak, a légköri N₂ megkötése által kevés műtrágyát igényelnek (N-műtrágyát nem), termésük és vegetatív részeik fehérjetartalma magas, ezért jó takarmány- és tápláléknövények, vetésforgóban kiválóan alkalmazhatóak a talaj N-tartalmának növelése által. Ezekre példa a homoki lucerna, szegletes lednek, csicseriborsó. Régebben kevert veteményezést is alkalmaztak (például kukorica – bab – tök kombináció). Ilyen, kevert veteményezés azonban a nagy-

üzemi kultúrákban nem alkalmazható.

Szárazságtűrő gabonafélék az ősi búzafajok, mint a tönke (*tetraploid, Triticum turgidum ssp. dicoccon*), a tönkölybúza (*hexaploid, Triticum spelta*), a rozs, a már említett édescsirok, olasz köles. Ugyancsak **szárazságtűrő olajnövény** a sáfrányos szeklice, sárgarepce. Igénytelen növény a csicsóka. A Homokhátásgon, Mórahalom körzetében eredményes a trópusi eredetű édesburgonya (batáta) termesztése, ami már a nagyobb üzletekben is kapható.

Környezetünk hasznosabbá, szebbé tételére ne hagyjuk paragon kertjeinket, használjuk aktívan adottságait. A megszokott zöldségfélék mellett neveljünk újszerű, eddig ritkán látható zöldség- és fűszernövényeket, amelyek saját életünket, egészségünket is teljesebbé teszik.

Az alternatív növényekkel és a biotermesztéssel kapcsolatban könnyen elérhetően részletes irodalmi háttér áll az érdeklődők rendelkezésére.

Összefoglalva, az éghajlat változásával, nevezetesen a hőmérséklet és a szén-dioxid koncentráció növekedésével a növényfajok jelentős része nagyobb biomassa produkcióval válaszol. A nemesítés céljainak megvalósítása révén újabb, jobb stressztűrő haszonnövény fajták választéka áll a gazdák rendelkezésére. Bizonyos területen át lehet állni alternatív gazdasági növények termesztésének a bevezetésére. Mindezekkel egyénileg is hozzájárulhatunk az éghajlatváltozás hátrányainak csökkentéséhez.

Az éghajlatváltozásról szóló sorozatunkat ezzel befejeztük. A Törtéti Híradó utóbbi számaiban áttekintettük az éghajlatváltozásnak az emberi aktivitástól független és függő tényezőit, megvitattuk a változások csökkentésére irányuló tevékenységünk lehetőségeit, és végül megvizsgáltuk közvetlen környezetünk, a növényvilág természetes válaszreakcióit és az általunk megvalósítható adekvát lehetőségeket.

Dr. Erdei László

E-mail: erdei@bio.u-szeged.hu

Madarak és fák napja – 2020. május 10.

A több mint 100 éves jeles nap a Föld napja testvérünnepe, egy újabb alkalom a cselekvésre, természeti környezetünk megismerésére, védelmére. A madarak



mellett a fák is egyre nagyobb szerephez jutnak a madarak és fák napján.

A világ első madarak és fák napját Chernel István, a híres ornitológus szervezte meg 1902-ben Kőszegen, a párizsi európai madárvédelmi egyezmény

alapján. Az ünnep hivatalossá Herman Ottó közreműködésével vált 1906-ban, amikor gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletben írta elő a madarak és fák napjának megszervezését minden iskola számára. Egy 1994-es miniszteri rendelet pedig május 10-ét jelölte meg a jeles nap dátumának. Ezen a napon évről évre sokféle rendezvény, köztük a Magyar Madártani Egyesület (MME) kiemelt madárünnepei várják az aktív résztvevőket országszerte számos helyszínen.

A fák védenek minket

Nem véletlen, hogy a madarak mellett a fák is egyre nagyobb hangsúlyt kapnak ezen a jeles napon. A fák lassítják az éghajlatváltozást, és számos „szolgáltatással” védik egészségünket, jóllétünket. A madaraknak, rovaroknak, mókusoknak és sokféle vadonélőnek otthont adó fák minket is védenek.

A fák oxigént termelnek és sok léghőmérsékletet melegítő széndioxidot kötnek meg. Egy 50 éves lombos fa 50 kg oxigénnel dúsítja a léghőmérsékletet és közel 70 kg széndioxidot dolgoz fel egy vegetációs időszakban, valamint 400 kg egyéb szennyeződést szűr ki a levegőből (por, nitrogéndioxidok, kén-dioxid...), és évente kb. 4000 liter vízpárát juttat a levegőbe – enyhítve a forró nyarakat, a városokban az ún. hősziget-hatást. A természetnek ez a hűtő, párásító

„ökológiai szolgáltatása” nem pótolható energiafálgó légkondicionálókkal és a ma oly divatos párapapokkal, vízmedencékkel.



Otthonunk a természet

Néhány óra a természetben csodát tesz – testünk újjáéled, elpárolog fizikai, idegi, lelki fáradtságunk, szellemileg is felfrissülünk. A nagyvárosokban élők ezért ösztönösen igyekeznek kiszabadulni a házak közötti zajból, legalább a közeli parkba. Hiszen egymás szavát sem értik a 2-3 sávú utak zajában.

Alig 100 méterre eltávolodva az úttól egy parkba, a fák, cserjék, fűfélék zajvédő fala mögött már nyugodtan leülhetünk beszélgetni, olvasni, lazítani. A fák lombjának susogása, a madarak éneke, tücskök ciripelése elfedi az utak gépzajt.

Otthon vagyunk, az anyatermészet ölében, a városi parkban, a településeket övező erdők ösvényein. A kanyargós utakon lelassul a mozgásunk, a szívverésünk, nyugodtabban tudunk elmélkedni a magunk és a világ dolgairól.

<https://fna.hu/hir/madarakfak17/>



Sebők Jánosné

Környezetvédelmi világnap – 2020. június 5.

1972. június 5-től 16-ig tartották Stockholmban az ENSZ első, „Ember és bioszféra” címet viselő környezetvédelmi világgonferenciáját. A világszervezet közgyűlése a konferencia javaslatára még abban az évben határozatában nemzetközi környezetvédelmi világnappá nyilvánította a tanácskozás kezdőnapját, június 5-ét. (Wikipédia)

Környezetvédelmi világnap: ne csak ünnepeljünk, cselekedjünk is!

2018. június

Hazai hírek Nagyvilág hírei

Június 5-én tartjuk a Környezetvédelmi világnapot. A Föld védelmében tett lépéseinket immár 46. alkalommal ünnepeljük, miközben bolygónkat csaknem elborítja a hulladék: naponta 3,5 millió tonna szemetet termelünk, melynek jelentős része bizony műanyag, évente 8 milliárd műanyag zacskó köt ki a szemétkukába csak az Európai Unió tagállamaiban Évi 12 millió tonna műanyag hul-

ladék kerül a tengereinkbe, amely súlyosan veszélyezteti az élővilágot, és a táplálékláncba bekerülve végül az ember tányérjára is visszakerül. A WWF Magyarország arra figyelmeztet: ne várjuk meg, míg jogilag szabályozzák a műanyagok használatát, mindannyian tegyünk már most egy tisztább bolygóért!

Tavalyi adatok szerint az emberek átlagosan úgy élnek, mintha 1,7 Föld állna rendelkezésünkre. Hatalmas

Folytatása a 22. oldalon.

Folytatás a 21. oldalról.

ökológiai lábnyomunknak számtalan következménye van, ezért a negatív emberi hatás csökkentése elengedhetetlen bolygónk védelmében. Első lépésként kezdjük a legegyszerűbb és legkézzelfoghatóbb dolgokkal, hiszen



már azokkal is óriási eredményeket érhetünk el.

A Környezetvédelmi világnap alkalmából a WWF Magyarország elsősorban a műanyag használatának mérséklésére szólít fel mindenkit. A hetekben nyilvánosságra hozott európai uniós javaslat kivonná a forgalomból a tíz leggyakoribb egyszer használatos műanyag tárgyat, egyes műanyagok mennyiségét pedig korlátozná. A javaslat a gyártók na-

gyobb felelősségére is felhívja a figyelmet, és sok esetben az ő kezükbe helyezné a hulladékkezelés, de még a figyelemfelhívó kampányok szervezésének kérdését is. Ez a lépés komoly mérőföldkő lehet, bár a gyengítésére irányuló lobbizás már gőzerővel folyik, a javaslat elemei máris sok módosításon esnek át.

A WWF a javaslat erősítését és további kiegészítését szorgalmazza, sőt, a nemzetközi természetvédelmi szervezet örömmel látna egy, a Párizsi Éghajlatvédelmi Egyezményhez hasonló keretrendszert, amely a műanyag problémakörét is globális szinten kezeli. Az európai uniós javaslat fényében az országok nemzeti szabályozása is reflektorfénybe kerül. Hiszen ahhoz, hogy megfelelő hatást érjünk el, a központi keretszabályozást az egyes tagállamok jogrendjébe kell ültetni. Néhány ország hazai szabályozását tekintve már elindult a megfelelő úton, és komolyabb intézkedéseket vezetett be a műanyaghasználat csökkentése érdekében. Ilyen például az egyszer használatos műanyag zacskó

betiltása: ezt már **Franciaország, Olaszország és Kenya** is vállalta, sőt, jelenleg ez utóbbi ország rendelkezik a legszigorúbb jogszabállyal: **használatát még börtönbüntetéssel is sújt-hatják.** Sok múlik az egyénen is.

Persze nem szükséges a szabályozást megvárunk, sőt!

Mi magunk is sokat tehetünk akár már máától, ha tudatosabban szeretnénk élni és fogyasztani. Erre nagy szükség van, hiszen egy dolog biztosan nincs

már: idő. Évente 12 millió tonna műanyag hulladék kerül az óceánokba, amelyek nagyon lassan, akár több száz év alatt bomlanak le. Ezek pedig sok esetben az ott élő állatok halálát okozzák: a tengeri teknősök például medúzának nézik a vízben lebegő műanyag zacskót, megeszik, majd megfulladnak tőle. De a nagyobb tengeri állatok gyomrát is kitölti a műanyag, melynek következtében éhen is halhatnak. Emellett a műanyag bomlása közben kioldódó anyagok is komolyan veszélyeztetik a tengerek ökoszisztémáját. Ne feledjük: **tengereink az állatalunk belélegzett oxigén felét biztosítják, és a kibocsátott szén-dioxid egynegyedét elnyelik, így nem csak az ott élő fajok, de az emberek számára is rendkívül fontos szerepet töltenek be.** Ez persze csak egészséges tengeri ökoszisztémák mellett lehetséges. A kioldódott anyagok, illetve az elaprózódott műanyagdarabkák pedig a tengeri élőlények táplálékláncba bekerülve végül az emberi szervezetbe is visszajuthatnak.

Amennyiben a helyzet nem változik, akkor becslések szerint súlyukat tekintve **2050-re több lesz a műanyag az óceánokban, mint a hal.** Mit tehetünk? Mi, emberek rengeteget tehetünk azért, hogy ez a helyzet megváltozzon. Fogyasztási szokásainkat át kell alakítanunk: leginkább műanyagból – csomagolásból, palackból, szatyorból – kell jóval kevesebbet használnunk. A legtöbb hulladékot az európai és észak-amerikai országok termelik: **évente 8 milliárd műanyag zacskó köt ki a szemétkben csak az Európai Unió tagállamaiban.** Az emberiség műanyagéhsége pedig becslések szerint további 20 százalékkal fog növekedni 2021-ig. Vegyünk példát másokról!

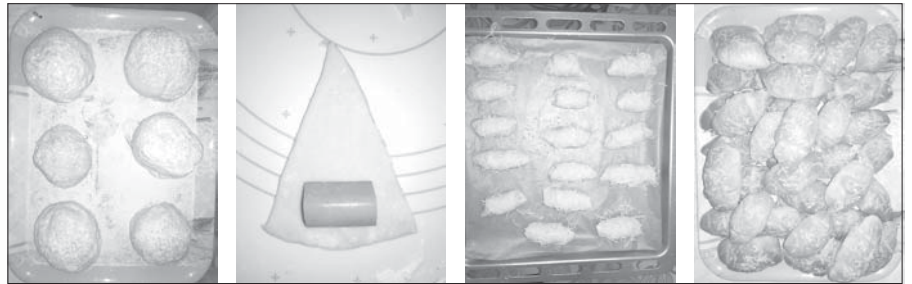
A dánok és a finnek évente átlagosan 4 zacskót használnak, míg Lengyelországban, Portugáliában és Szlovákiában több mint 450-et. A fenntartható életet elkezdhetjük mi magunk, apró lépésekkel. Ez a minimum, amit megtehetünk, és amit meg is kell tennünk. Hiszen csak ez az egy bolygónk van.

<https://greenfo.hu/hir/kornyeztvedelmi-vilagnap-ne-csak-unnepeljunk-cselekedjunk-is/2018/>

Sebők Jánosné



RÉGI RECEPTEK. HAGYOMÁNYOS ÍZEK TÖRTELEN



VIRSLIS KIFLI

Hozzávalók:

- 4 dkg élesztő
 - 1 dl langyos tej
 - 50 dkg finomliszt
 - 1 (10 dkg) camping sajt
 - ízlés szerint só
 - 2 dl tejföl
 - 6 db virsli
 - 1 tojás a kifli kenéséhez
 - reszelt sajt vagy szezámmag a tetejére
- Elkészítése:** Élesztőt a tejebe morzsoljuk, fel-

futtatjuk, összedolgozzuk a többi hozzávalót, de a tejjel apránként adjuk hozzá, hogy inkább kemény, mint lágy tésztát kapjunk. Kelesztőtálban kb. 20 perc alatt megkelesztjük. (2x szoktam kelesztetni a tésztát.) Gyúrólapra borítjuk, 6 egyenlő részre osztjuk. Ezeket egyenként kerek lappá nyújtjuk, ne legyen túl vékony a tészta. A kapott kerekre nyújtott tésztánkat elnegyedeljük. Mindegyik darabra teszünk egy negyed virslit, majd a tésztát a csúcsa felé feltekerjük. Sütőpapírral bélelt tepsibe helyezük a kifliket, felvert tojással megkenjük. Szórjuk reszelt sajttal,

vagy szezámmaggal. Előmelegített sütőben 180 fokon kb. 25 percig sütjük. Melegen tálaljuk, de hidegen is finom.

Jó étvágyat kívánok hozzá!

Köszönjük szépen Molnárné Rátóti Szilviának a nagyon finom virslis kifli receptet. Elkészíthetjük ebédre vagy vacsorára is!

Czeróczi Ferencné
főszerkesztő



A Nyugdíjas Klub hírei

A mindenki által ismert egészségügyi helyzet miatt sajnos sok szép programunk elmaradt. Jelenleg nem tudjuk, mikor találkozhatunk személyesen. Márciusban az 1848/49. szabadságharc és forradalom évfordulóját már nem lehetett csoportosan ünnepelni. Ezért néhányan összegyűltünk a helyi Szent István parkban és röviden megemlékeztünk az egykori hősokról, majd elhelyeztük a megemlékezés koszorúját.

Május 8-án többen részt vettünk a községi Szent István park csinosításában. Nyugdíjas Klubunk részéről mi is vásároltunk, de volt, aki egyénileg is hozzájárult néhány palántával a kert szépítéséhez. Remélem, hogy néhány hét múlva gyönyörködhetünk munkánk eredményében, és egész nyáron örülhetünk a szép virágos területnek.

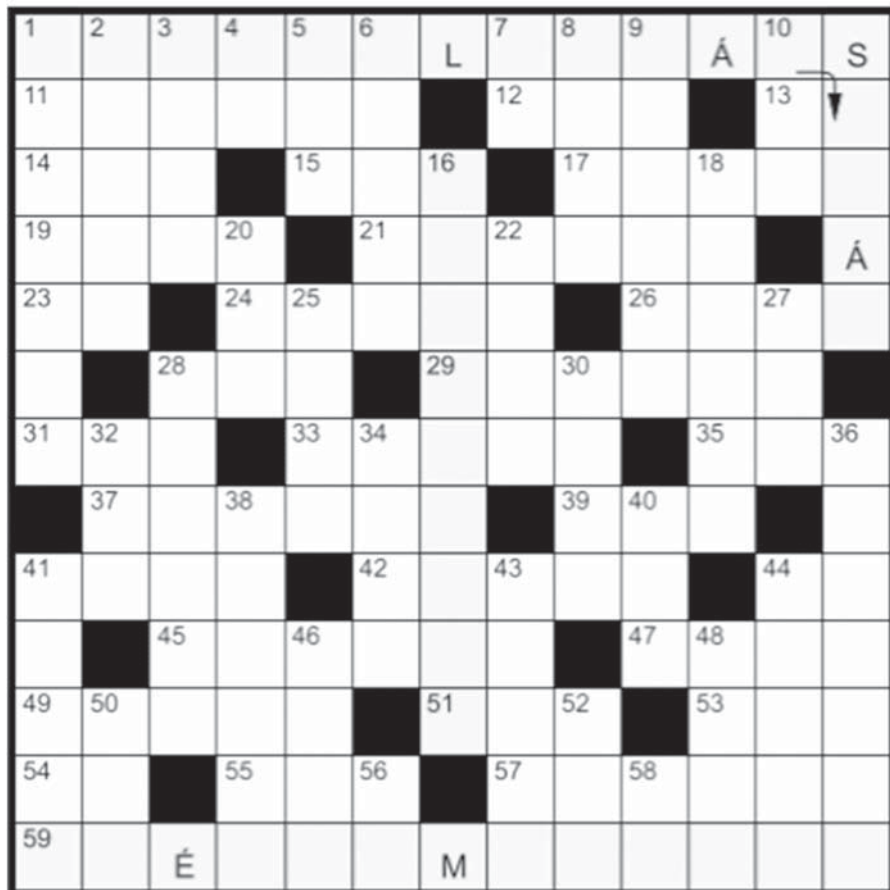
Tervezzük, hogy szeptemberben Földi László országgyűlési képviselő úr meghívására autóbusszal Budapestre utazunk és meglátogatjuk az Országházat. Természetesen csatlakozhat hozzánk azon történelmi lakos is, aki szívesen megtekintené ezt a csodás épületet.

Kívánok mindenkinek jó egészséget! Ungvári Miklósné



KERESZTREJTVÉNY

ESZMECSERE



VÍZSZINTES: 1. *Platón ókori görög filozófus megfigyelése; az első rész.* 11. Textilnövény virágának színe. 12. A svéd korona váltópénze. 13. Amennyire zord az amazon! 14. A körút rövidítése. 15. Cipőt húzunk rá. 17. Sárgászöldes festék. 19. „Csend vala, felleg ... szállt fel az éjjeli hold.” (Kölcsey Ferenc: Huszt). 21. 12-40 mm vastagságú, lapszerű faipari termék. 23. A föld felé. 24. Görög szerelemisten. 26. Arab ország. 28. A Mária önállósult becézése. 29. Erkölcseleg rohamosan hanyatlak, romlik. 31. E napi. 33. Adott korszakot eltöltő. 35. Angol olaj! 37. Egyik nemes változata a smaragd. 39. Egérhang. 41. De mennyire! 42. Pátfogás, oltalom. 44. Az asztácium vegyjele. 45. Gyökéréért, száráért és leveléért termesztett konyhakerti növény. 47. Jókai ...; Kossuth-nagydíjas író (1932-2017). 49. Agatha Christie műfaja. 51. Sir ... Jones; walesi popénekes, színész. 53. Wizz ...; légitársaság. 54. Id est (azaz), rövid. 55. Utó- ellentéte. 57. Amerikai színész, rendező (Danny). 59. *Platón megfigyelésének második része.*

FÜGGŐLEGES: 1. Bűnelkövetés feltétele az indíték és az eszköz mellett. 2. Bánhidi Antal Széchenyi-díjas gépészmérnök, repülőgép-tervező és pilóta legismertebb repülőgépe (Almásy László is repült vele). 3. Árasztó. 4. Tankvég! 5. Napszak. 6. Ontó, lövellő. 7. Kötni kezd! 8. Csen, lop, régies szóval. 9. Lapul, bujkál, bizalmasan. 10. A szerda rövidítése. 16. *Platón megfigyelésének harmadik, befejező része.* 18. Nagy teherautó. 20. Vendég virágfüzére Hawaiiin. 22. Világra hoz. 25. Autós csillagtúra. 27. Ákoska. 28. Wagner ötfelvonásos operája. 30. Székéroldal felső szélét a tengely végével összekötő vasalt görbe rúd. 32. Ványolt gyapjúszövet. 34. Adott kort megér. 36. Erdőt kiirt. 38. Kapura ível a labdarúgó. 40. Máramaroszigetnél ömlik a Tiszába. 41. Finn mobiltelefon-márka. 43. Hivatali szoba. 44. Márton ...; az első magyar világbajnok atléta. 46. Széki ...; sziki madár. 48. Gyermekeken hiszékeny. 50. A relatív rövidítése. 52. Plusz. 56. Az illetők. 58. A -vé ragpárja.

A rejtvény megfejtését kérem a következő e-mail címre elküldeni: tortelhirek@gmail.com. Személyesen a megfejtéseket a Déryné Művelődési Központ és Könyvtár irodájában lehet leadni. A helyes megfejtők között év végén jutalmat sorsolunk ki. Szerkesztőség

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik

SZÚCS AMBRUS

temetésén részt vettek, sírjára koszorút és virágot helyeztek, utolsó útjára elkísérték Őt.

Gyászoló család

Fájó, de hálás szívvel mondok köszönetet Mindenkinek, aki drága Férjem,

VÁMOS MIHÁLY

temetésén jelenlétével enyhíteni segítette fájdalmam.

Köszönöm, hogy sírjára virágot, koszorút hoztak, hogy velem éreztek.

Köszönetet mondok Dr. Gorszky Tivadar Főorvos Úrnak a több évtizedes gyógyításáért. Dr. Szepeszy Főorvos Úrnak, Dr. Marton Főorvos Úrnak, a ceglédi kórház dolgozóinak a gondozásért. Farkasné Marikának a segítőkészségért, az Őszirozsa dolgozóinak a munkájukért.

Tisztelettel köszönöm Sajtos József Atyának a szívhez szóló búcsúztató beszédét, és az engedelmű szentmisét.

Gyászoló felesége és családtagjai



Törteli Híradó

A Törteli Önkormányzat tájékoztatója

Megjelenik havonta 1600 példányban
A kiadvány ingyenes

Szerkesztőség címe:
Törtel, Szent István tér 1.

Főszerkesztő: Czeróczi Ferencné
E-mail: tortelhirek@gmail.com

Felelős kiadó:
Apáti Bt., Cegléd, Kazinczy u. 44.
Apáti-Tóth Áron

Tördelőszerkesztő: Pásztor Zoltán

Nyomdai munka:
Apáti Nyomda Cegléd
CSATORNA U. 8. Tel.: (53) 313-565

Terjeszti
Törtel Község Önkormányzata